

"וירא אלקים כי טוב"

הקב"ה ראה ו' פעמים "כי טוב" בששת ימי בראשית כנגד ו' סדרי תורה שבעל פה הגנוזה במעמקי הבריאה

בחסדי ה' כי לא תמנו, אנו מתחילים מעגל חדש של מאמרים על פרשיות השבוע לשנה חדשה זו ה' אלפים תשפ"א. הבה נפתח בנתינת שבח והודאה להקב"ה החונן לאדם דעת על העבר, שעמד לימינו בזכות הרבים, להשתעשע מדי שבת בשבתנו בפרשת השבוע ובמועדים באורם הבהיר של רבותינו הקדושים, הראשונים והאחרונים, ונפיל את תחינתנו על העתיד, שיאיר הקב"ה את עיינינו באור תורתו, להשיג מעט מזעיר מהאוצר הבלום בתורה, כתפלתו של דוד המלך נעים זמירות ישראל (תהלים קיט-יח): "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך".

"רבי חמא בר חנינא אמר, משל למלך שבנה פלטיץ, ראה אותה וערבה לו, אמר פלטיץ פלטיץ הלואי תהא מעלת חן לפני בכל עת, כשם שהעלית חן לפני בשעה זו. כך אמר הקב"ה לעולמו, עולמי עולמי, הלואי תהא מעלת חן לפני בכל עת, כשם שהעלית חן לפני בשעה זו.

רבי יונתן אמר, למלך שהיה משיא את בתו, ועשה לה חופה ובית וסיידה וכיירה וציירה, וראה אותה וערבה לו, אמר לה, בתי הלואי תהיה החופה הזאת מעלת חן לפני בכל עת, כשם שהעלית חן לפני בשעה הזו. כך אמר הקב"ה לעולמו, עולמי עולמי, הלואי תהא מעלת חן לפני בכל עת, כשם שהעלית חן לפני בשעה הזו."

וצריך ביאור מה היה כל כך מיוחד בעולם באותה שעה שגמר הקב"ה את מלאכתו, שמצא כל כך חן בעיני ה', עד שביקש מעולמו: "עולמי עולמי הלואי תהא מעלת חן לפני בכל עת, כשם שהעלית חן לפני בשעה זו". והנה מדברי ה"פרי צדיק" (פרשת בראשית אות ג) וה"שפת אמת" (פרשת נח תרס"ב בדיבור הא') מבואר, שהם מפרשים כוונת המדרש על החן המיוחד של יום השבת, שהיה בעולם מיד אחרי גמר מלאכת הבריאה ביום השישי.

אולם אנו רואים שהמדרש קבע את החן שמצא הקב"ה בבריאה, על מה שכתוב בגמר המלאכה ביום השישי: "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד", עוד לפני שהביא סוף הפסוק: "ויהי ערב ויהי בוקר יום השישי", ולא פירש כן על מה שכתוב ביום השביעי (שם ב-ב): "ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה". לכן כדרכה של תורה

בראשית (שם לא): "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד". וכאן הבן שואל מה נשתנה האדם מכל מעשה בראשית, שלא כתוב עליו "וירא אלקים כי טוב".

כפי הנראה כי כדי ליישב קושיא זו מפרש המדרש (ב"ר ח-ה), כי מה שכתוב: "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד", הוא רמז גם על בריאת אדם שהיא אותיות מא"ד, והנה לשון המדרש: "מא"ד הוא אדם", הדא הוא דכתיב וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, והנה טוב אדם". וכן מבואר עוד במדרש (שם ט-יב): "הוא מא"ד הוא אדם", הינון אותיות דדין, הינון אותיות דדין, [אותיות הללו הן אותיות הללו], הדא הוא דכתיב וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, זה אדם".

אך עדיין צריך ביאור, שהרי כל מעשה בראשית כלול במה שכתוב: "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד", ועם כל זאת פירט הכתוב אצל כל אחד מהם "כי טוב", מדוע אם כן לא פירט הכתוב גם על בריאת האדם "כי טוב", רק כללו בהגדרה של כל הבריאה בדרך רמז: "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד" - מא"ד אותיות אדם".

"עולמי עולמי הלואי תהא מעלת חן לפני בכל עת"

פנת דברינו יאיר לבאר הענין בזה, בהקדם לבאר מה שדרשו במדרש (ב"ר ט-ט) מה שסיים הקב"ה את ששת ימי בראשית בפסוק: "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד".

בפרשתנו פרשת בראשית, דבר בעתו מה טוב, להתבונן במה שבחר הקב"ה הטוב, להגדיר את כל מה שברא בששת ימי בראשית בתואר "טוב", החל מבריאת האור ביום הראשון שכתוב בו (שם א-ד): "וירא אלקים את האור כי טוב", וכך בשאר ימי בראשית שכתוב בהם (שם י, יב, יח, כא, כה): "וירא אלקים כי טוב".

אמנם במעשה בראשית של היום השני לא כתוב בו: "וירא אלקים כי טוב", אולם על כך כבר פירש רש"י הטעם (שם ז), כי לא נגמרה מלאכת המים עד היום השלישי, ושם כתוב פעמיים "כי טוב", אחד על היום השני ואחד על היום השלישי. וצריך ביאור להבין מהי המשמעות של ההגדרה בכל יום מששת ימי בראשית: "וירא אלקים כי טוב", וכי יעלה על הדעת שהקב"ה ברא משהו שהוא לא טוב.

מדוע לא כתוב על בריאת אדם: "וירא אלקים כי טוב"

עוד ראוי להתבונן מה שמצינו בענין זה במעשה בראשית של היום השישי, שברא הקב"ה תחילה את כל הבהמות והחיות ואת כל רמש האדמה, ועל כך כתוב בפעם השישית (שם כה): "וירא אלקים כי טוב". והנה מיד אחר כך, עוד באותו יום השישי, ברא הקב"ה את האדם (שם כו): "ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו".

אולם על בריאת האדם לא נאמר "טוב" פרטי: "וירא אלקים כי טוב", כפי שכתוב בשאר כל מעשה בראשית, אלא "טוב" כללי על כל מעשה

הנדרשת בשבעים פנים הבה נפרש החן שמצא הקב"ה בעולמו בסיום הבריאה ביום השישי.

כל מקום בעולם קשור לחלק בתורה שבה נברא העולם

רחש לבי דבר טוב לבאר דברי חכמים וחידותם, על פי הקדמה יקרה מאירת עינים ממשנתו הטהורה של הרבי ר' ברוך ממעז'בוז' זי"ע בספר "בוצינא דנהורא" (פרשת שופטים), שדיבר בקדשו לפרש הכתוב (דברים יז-ח): "כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין ובין נגע לנגע דברי ריבות בשעריך, וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך בו". הענין בזה על פי מה שדרשו במדרש (ב"ר א-א) הכתוב הראשון בתורה שבכתב (בראשית א-א):

"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. התורה אומרת אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה. בנוהג שבעולם מלך בשר ודם בונה פלטין, אינו בונה אותה מדעת עצמו אלא מדעת אומן, והאומן אינו בונה אותה מדעת עצמו, אלא דיפתראות ופינקסאות יש לו לדעת היאך הוא עושה חדרים, היאך הוא עושה פשפושין. כך היה הקב"ה מביט בתורה ובורא את העולם, והתורה אמרה בראשית ברא אלקים, ואין ראשית אלא תורה, היאך כמה דאת אמר (משלי ח-כב) ה' קנני ראשית דרכו".

וכן מבואר בזוהר הקדוש (פרשת תרומה קסא:): "זִפְאִין אִינוּן פֿל אִינוּן דְּמִשְׁתְּדְּלִי בְּאוּרֵייתָא, בְּגִין דְּכַד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִין הוּא עֲלָמָא, אֶסְתְּפֵל בְּהַ בְּאוּרֵייתָא וּבְרָא עֲלָמָא". פירוש, "אשריהם של כל אלו העוסקים בתורה, לפי שכשברא הקב"ה את העולם, הסתכל בתורה וברא את העולם".

לפי זה אומר הרבי ר' ברוך, כי מאחר שהקב"ה ברא את העולם באמצעות התורה הקדושה, לכן כמו שהתורה נחלקת לפרשיות גדולות וקטנות, כך העולם שנברא על ידי התורה מתחלק לכל מיני מדינות גדולות וקטנות, ואין לך מקום בעולם שאין לו חיות מאיזה חלק בתורה השייך דוקא לאותו מקום.

על פי האמור הוא מוסיף לבאר מה שנראה לפעמים, כי אדם מתייגע על איזה חלק בתורה ואינו יכול להבינו, עד שהוא מגיע למקום מסוים בעולם, והנה פתאום הוא זוכה להבין כל מה שהיה קשה לו, הטעם לכך הוא כי אותו חלק בתורה שייך דוקא לאותו מקום, ולפיכך לא היה יכול להשיג חלק זה בתורה עד שהגיע למקום זה.

ירושלים כלולה מכל חלקי התורה

הנה כי כן זהו פירוש הפסוק: "כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין ובין נגע לנגע דברי ריבות בשעריך", שיקשה לך איזה

מהו הענין שנזכרו בכל אחד ששת ימי בראשית: "וירא אלקים כי טוב", וכי יעלה על הדעת שאינו טוב

מדוע כלל הקב"ה את האדם בפסוק: "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד" - מא"ד אותיות אד"ם

ביאור מאמר הקב"ה ביום השישי: "עולמי עולמי הלזואי תהא מעלת חן לפני בכל עת כשם שהעלית חן לפני בשעה זו"

שמים נבראו בתורה שבכתב שניתנה שלימה מן השמים, ארץ נבראה בתורה שבעל פה הנדרשת מחכמי הארץ

דבר בתורה, ואינך יודע איזה מקום בעולם שייך לאותו חלק בתורה שנעלם ממך, העצה לכך היא: "וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך בו", היא ירושלים שהיא כלולה מכל העולם כולו, לכן היא כוללת בתוכה גם את כל חלקי התורה הקשורים לכל העולם, ועל ידי זה תזכה שיתגלה לך בירושלים אותו חלק בתורה שנעלם ממך.

יומתק לפרש בזה מאמר המשנה (אבות פ"ד מ"ד): "הוי גולה למקום תורה". בכך התכוון התנא ללמדנו, כי כאשר אדם עוזב את ביתו כדי לעסוק בתורה בעיר אחרת, יאמין באמונה שלימה שהוא גולה "למקום תורה", כלומר שהקב"ה מסבב שיגיע לאותו מקום ששם נמצא חלק התורה השייך לחלקו ולשורש נשמתו.

הנה מה טוב לבאר בזה מה שכתוב (בראשית ב-ז): "וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה, ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה". ופירש רש"י: "צבר עפרו מכל האדמה מארבע רוחות, שכל מקום שימות שם תהא קולטתו לקבורה". והנה פירוש זה מתאים לפי מה שראה הקב"ה שעתידי אדם הראשון לאכול מעץ הדעת ויענש במיתה, כמו שכתוב (שם יז): "ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות".

הנה כי כן מאחר שמבואר ב"שער הגלגולים" לרבינו האריז"ל (הקדמה כג), כי בשעה שחטא אדם הראשון בעץ הדעת היו כל הנשמות כלולות עמו, ומטעם זה נגזרה גזירת המיתה על כל בני האדם, לכן צבר הקב"ה עפר מארבע רוחות העולם לברוא את האדם, כדי שיוכלו כל הנבראים למצוא קבורה בכל מקום.

אמנם עדיין צריך ביאור, שהרי לאדם הראשון היתה בחירה לקיים את אזהרת הקב"ה שלא לאכול מעץ הדעת, ואם לא היה חוטא הרי הוא וכל הנבראים לא היו מתים ולא היו צריכים קבורה, אם כן לפי צד זה למה צבר הקב"ה עפר מארבע רוחות האדמה כדי לברוא את גוף האדם.

אך לפי דברי הרבי ר' ברוך הענין הוא נפלא, כי מאחר שכל אחד מישראל יש לו חלק בתורה, ולפי המבואר כל מקום בעולם מכוון כנגד חלק התורה שנברא בו, לכן צבר הקב"ה את עפרו של אדם הראשון מארבע רוחות האדמה, כדי שיוכל כל אדם למצוא את מקומו בעולם לזכות שם בחלק תורתו.

שש פעמים "כי טוב" כנגד שישה סדרים בתורה שבעל פה

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין מה שבחר הקב"ה לסיים כל יום מששת ימי בראשית בחותם הנפלא: "וירא אלקים כי טוב", כי מאחר שהקב"ה ברא את כל העולם על ידי שהסתכל בתורה, עד כדי כך שכל חלק בעולם יש לו קשר עם אותו חלק בתורה שנברא בו, וידוע כי התורה נקראת "טוב", כמאמר המשנה (אבות פ"ז מ"ג): "אין טוב אלא תורה", לכן בסיומו של כל יום מששת ימי בראשית כתוב: "וירא אלקים כי טוב", ללמדנו שכל מה שנברא ביום זה הוא על ידי "וירא אלקים כי טוב", שהסתכל בתורה שנקראת טוב והכניסה בתוך מעמקי הבריאה.

בדרך זו במסילה נעלה לבאר מה שכתוב בששת ימי בראשית שש פעמים: "וירא אלקים כי טוב", בצירוף מה שכתוב ביום ראשון: "וירא אלקים את האור כי טוב", על פי מה שמצינו שהקב"ה ברא את השמים בתורה שבכתב ואת הארץ בתורה שבעל פה, ומקור הדבר ב"שפת אמת" (פרשת בראשית שנת תרס"ד):

"במדרש (ב"ר א-א) ואהיה אצלו אמון, בתורה ברא הקב"ה את העולם. והנה כתיב בראשית ב' ראשית, רמוז לתורה שבכתב ושבבעל פה שניהם נקראו ראשית, ובתורה שבכתב נברא השמים, והארץ בחינת תורה שבעל פה, וכן כתיב (תהלים קטו-טז) השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם".

ויש להביא סימוכין לכך מדברי הגר"א מוויילנא זי"ע ב"אדרת אליהו" פרשת האזינו, שמפרש

הנה כי כן זהו רמז הכתוב בגמר ששת ימי בראשית: "וירא אלקים את כל אשר עשה", שיש להם קיום רק בתנאי, "והנה טוב מאד", שהאדם שנברא ביום השישי יעסוק מאד בתורה שנקראת "טוב", ואם הוא ממלא תנאי זה, כי אז הוא זוכה "והנה טוב מאד" - מאד"ד הוא אותיות אד"ם. והנה ההבדל בין מאד"ד ובין אד"ם הוא, כי מאד"ד נפתח באות מ' פתוחה ואילו אד"ם מסתיים באות מ' סתומה.

מעתה יאירו עינינו מה שפתח רבינו הקדוש את המשניות, שהן השורש של תורה שבעל פה, באות מ' פתוחה וסיימן באות מ' סתומה, ללמדנו כי כאשר אדם מתחיל לעסוק בתורה הוא עדיין בבחינת מאד"ד שהאות מ' היא פתוחה, אבל אחרי שעסק בתורה וסיים כל המשניות, הסיום הוא באות מ' סתומה של "בשלום", כי על ידי עסק התורה זוכים להפוך את הצירוף של מאד"ד עם מ' פתוחה לצירוף אד"ם עם מ' סתומה.

"אילת אהבים ויעלת חן"

בדרך המלך נלך לבאר לפי האמור מה שדרשו במדרש על הפסוק: "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד", שאמר הקב"ה לעולמו: "עולמי עולמי, הלוואי תהא מעלת חן לפני בכל עת, כשם שהעלית חן לפני בשעה זו". הכוונה בזה כי בסיום מעשה בראשית ביום השישי, כבר היתה כל התורה שבעל פה טמונה בתוך העולם, כמו שביארנו שמטעם זה כתוב על בריאת האדם: "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד" - מאד"ד אותיות אד"ם, כי הוא משלב בעסק התורה שבעל פה, כל ששת "כי טוב" שנזכרו בששת ימי בראשית.

והנה מקרא מלא דיבר הכתוב בשבח העסק בתורה (משלי ה-ט): "אילת אהבים ויעלת חן". דרשו על כך בגמרא (עירובין נד:): "אמר רבי שמואל בר נחמני, מאי דכתיב אילת אהבים ויעלת חן וגו', למה נמשלו דברי תורה לאילת, לומר לך, מה אילה... חביבה... אף דברי תורה חביבין על לומדיהן כל שעה ושעה כשעה ראשונה, ויעלת חן, שמעלת חן על לומדיה". אלא שעתה נשאר לנו לברר איזה חלק בתורה נקרא "אילת אהבים", תורה שבכתב או תורה שבעל פה.

ונראה לפתור חקירה זו ממה שמבואר בזוהר הקדוש (פרשת ויקרא כא:): "פֶּתַח רַבִּי חֲזִיא וְאָמַר, (תהלים כב-א) לְמַנְצַחַם עַל אֵילַת הַשְּׁחָר מִזְמוֹר לְדָוִד. מֵאֵן אֵילַת הַשְּׁחָר, דָּא נְסֻת יִשְׂרָאֵל דְּאִקְרִי אֵילַת אֶהָבִים וְיַעֲלַת חָן". והנה מבואר ב"שערי אורה" (שער ראשון) כי השכינה הקדושה נקראת כנסת ישראל והיא תורה שבעל פה, הרי לנו דברים ברורים כי תורה שבעל פה היא אילת השחר שמעלת חן בעיני

מדרש: "היה הקב"ה מביט בתורה ובורא את העולם, והתורה אמרה בראשית ברא אלקים, ואין ראשית אלא תורה"
רבי ברוך ממעז'יבוז' זי"ע: מאחר שהעולם נברא על ידי התורה, נמצא שכל חלק בעולם קשור לאיזה חלק בתורה
ו' פעמים "וירא אלקים כי טוב", כנגד מה שהסתכל
הקב"ה בו' חלקים בתורה שבעל פה הגנוזים במעמקי הארץ
רבינו הקדוש פתח את המשניות במ' פתוחה כנגד מ' של "מאד", וסיים במ' סתומה כנגד מ' של אד"ם

טוב מאד", ומבאר המדרש כי מאד"ד הוא אותיות אד"ם. הביאור בזה על פי הידוע כי תואר "אדם" הוא רק על ישראל, כמו שדרש רבי שמעון בן יוחאי (יבמות סא.) מה שכתוב (יחזקאל לד-לא): "וְאִתָּן צֹאנִי צֹאן מְרֻעִיתִי אֲדָם אֲתָם, אַתֶּם קְרוּיִין אָדָם וְאִין הָעֹבְדֵי כֹכְבִים קְרוּיִין אָדָם".

והנה כלל ישראל הנקראים אדם עוסקים בתורה שבעל פה, ומחברים את כל ו' פעמים "כי טוב" שכתוב במעשה בראשית, כנגד תורה שבעל פה הכלולה מששה סדרים, ובזכותם מקיימים את הארץ שנבראה בתורה שבעל פה, לכן יפה נאמר על בריאת האדם: "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד", כי הוא טוב כללי המחבר את כל ו' פעמים "כי טוב" שהם כנגד תורה שבעל פה.

רבינו הקדוש פתח את המשניות במ' פתוחה וסיימן במ' סתומה

הנה מה טוב ומה נעים להעלות על שלחן מלכים פרפרת, לבאר מה שפתח רבינו הקדוש רבי יהודה הנשיא את ששה סדרי משנה, שכל התורה שבעל פה כלולה בהם, באות מ' פתוחה (ברכות פ"א מ"א): "מאימתי קורין את שמע בערבית", וסיימן באות מ' סתומה (עוקצין פ"ג מ"ב): "אמר רבי שמעון בן חלפתא, לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שנאמר (תהלים כט-יא) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום".

ויש לבאר הענין בזה על פי מה שנקדים לבאר הטעם שבחר הכתוב להגדיר את בריאת האדם: "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד" - מאד"ד הוא אותיות אד"ם, כי רצה הקב"ה ללמדנו בכך, שאי אפשר לזכות לתואר "אדם" רק אחרי שעוסק ומתייגע בתורה בכל מאודו שהיא סגולה להתגבר על היצר הרע, כמו שאמר הקב"ה לישראל (קידושין ל:): "בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו".

הפסוק (דברים לב-א): "האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי. והזכיר דיבור אצל שמים, כי כוונתו במילת שמים על תורה שבכתב כידוע ובה בחינת קול ודיבור, אבל הארץ רומז על תורה שבעל פה לכן אמר אמרי פי". וכן כתב הגה"ק רבי צדוק הכהן זי"ע ב"פרי צדיק" (פרשת במדבר אות ו): "והנה בחינת שמים וארץ ירמז על בחינת תורה שבכתב ותורה שבעל פה, כדאיתא במדרש (ב"ר טו-ג) מטל השמים זו מקרא, ומשמני הארץ זו משנה".

תורה שבכתב מן השמים תורה שבעל פה מחכמי התורה

ונראה לבאר הקשר בין תורה שבכתב לבריאת השמים ותורה שבעל פה לבריאת הארץ, כי מקרא מלא דיבר הכתוב (תהלים קטו-ז): "השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם". והנה כאשר נתבונן נראה כי תורה שבכתב ניתנה מאת הקב"ה בשמים בתכלית השלימות, עליה אין להוסיף וממנה אין לגרוע אפילו כקוצו של י', לכן בה נבראו השמים שמים לה'.

אולם תורה שבעל פה ניתנה לישראל גוי אחד בארץ, שהם יגלו על ידי העמל והיגיעה בתורה, ב"ג מדות שהתורה נדרשת בהן, את כל הענינים הסתומים והחתומים בתורה שבכתב, לכן נבראה הארץ על ידי תורה שבעל פה, כי הגילוי של תורה שבעל פה הוא רק על ידי חכמי התורה בארץ.

מעתה יש לומר כי מטעם זה כתוב בתורה בכל ששת ימי בראשית ו' פעמים: "וירא אלקים כי טוב", כנגד תורה שבעל פה הכלולה מששה סדרי משנה, שעליהם מבוססים שני התלמודים - תלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי, שבהם נבראה הארץ, ובתוכה במעמקי הבריאה גנוזים כל ששת החלקים בתורה שבעל פה.

הנה כי כן ירווח לנו להבין מה שכתוב אחר כך בבריאת האדם טוב כללי לכל ששת פעמים כי טוב: "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה

בדרך זו הוא מבאר מה שאמרו מלאכי השרת: "רבון העולמים מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסייה שלך, תעלה אמת מן הארץ", כי טענה זו היא ממש כמו שטענו מלאכי השרת בשעת מתן תורה כשעלה משה למרום לקבל את התורה לישראל, כמבואר בגמרא (שבת פח:). שאמרו לפני הקב"ה (תהלים ח-ה): "מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו", (שם ב): "תנה הדרך על השמים". על כך השיב להם הקב"ה כי אדרבה זו כבוד של תורה שתינתן לישראל, כמו שכתוב: "אמת מארץ תצמח", כי התורה מתבררת דוקא על ידי ישראל בארץ.

לפי דברינו יש להוסיף תבלין לבאר נפלאות מעשי ה' שהשליך את האמת ארצה, על פי מה שנראה כי "אמת" היא התורה שבכתב שנתן לנו הקב"ה מן השמים שחותמו אמת, לכן אנו מברכים אחרי העליה לתורה: "אשר נתן לנו תורת אמת". זאת ועוד כי ג' אותיות אמ"ת הן רמז על כ"ז אותיות התורה שיש בתורה שבכתב עם אותיות מנצפ"ך הכפולות, כי א' היא אות הראשונה, מ' היא אות האמצעית, ת' היא אות האחרונה.

אולם הלא ידוע שאי אפשר להבין המצוות בתורה שבכתב, כי אם על ידי התורה שבעל פה הנדרשת בי"ג מדות על ידי חכמי התורה בארץ, לברר את כל הדברים הסתומים בתורה שבכתב, לכן כדי להוכיח לאמת שהיא התורה שבכתב כמה חשובים הם ישראל בארץ, השליך הקב"ה את האמת ארצה, כדי שתשכיל להבין שהאמת שבה תתברר רק על ידי ישראל גוי אחד בארץ העוסקים בתורה שבעל פה.

ובכך יש תשובה ברורה על מה שטענה האמת שאין ראוי לברוא את האדם כי כולו שקרים, כי הן אמת שהיצר הרע וכוחותיו השקר שולטים בעולם, אולם על ידי שישראל עוסקים בתורה שבעל פה הרי הם זוכים להתגבר על היצר הרע, וראיה לדבר שהרי על ידי העסק בתורה שבעל פה הם זוכים לברר את האמת של תורה שבכתב. וזהו שהביא המדרש ראיה ממה שכתוב: "אמת מארץ תצמח". פירוש, האמת של תורה שבכתב תתגלה ותצמח רק מן הארץ, דהיינו מחכמי התורה העוסקים בתורה שבעל פה.

מה עשה הקב"ה, נטל אמת והשליכו לארץ, הדא הוא דכתיב (דניאל ח-יב) ותשלך אמת ארצה. אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבון העולמים מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסייה שלך, [רש"י: חותמו של הקב"ה אמת], תעלה אמת מן הארץ, הדא הוא דכתיב (תהלים פה- יב) אמת מארץ תצמח".

ותמהו המפרשים, מאחר שהקב"ה אמר בכוונה תחילה "נעשה אדם" בלשון רבים, כדי ללמדנו מדת ענוה שהגדול צריך להתייעץ עם הקטנים ממנו, מה ראה הקב"ה על ככה להשליך את האמת ארצה משום שאמרה אל יברא, הרי בסך הכל הביעה את דעתה על מה שנשאלה האם לברוא את האדם.

"אמת" היא התורה הקדושה שעתידה לרדת לישראל בארץ

ונראה ללמוד יישוב נפלא על כך מדבר ה"יפה תואר" בפירושו על המדרש (שם), שביאר הטעם שהשליך הקב"ה את האמת ארצה, ולא השליך את השלום שגם הוא אמר: "אל יברא דכוליה קטטא" - שכולו מחלוקות, על פי מה שמצינו כי התורה נקראת "אמת", כמו ששינינו בגמרא (ברכות ה:): "אמת זו תורה, שנאמר (משלי כג-כג) אמת קנה ואל תמכור". וזהו שתיקנו לברך (אחרי העליה לתורה): "אשר נתן לנו תורת אמת". וכן אנו אומרים בתפלה (ובא לציון גואל): "ונתן לנו תורת אמת".

והנה מלאכי "שלום" שאמרו שאין ראוי לברוא אדם שכולו קטטות, התכוונו לומר בכך כי מצד היצר הרע שבקרב יתקוטט הגוף תמיד עם הנפש האלקית עד שיחטיא את האדם. וכן "אמת" שהיא התורה אמרה אל יברא, שכולו שקרים מצד היצר שמעוות את עיני האדם מלראות את האמת.

מה עשה הקב"ה כדי להשיב תשובה ניצחת הן לשלום והן לאמת, "נטל אמת" היא התורה הקדושה, והשליכה "לארץ" לרמז שהוא עתיד לתת את התורה בארץ לישראל שיעסקו בה, ובכך יש תרופה ברורה כנגד היצר כמבואר בגמרא (קידושין ל:): שהקב"ה אומר לישראל: "בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו".

הקב"ה, כאשר ישראל עוסקים בתורה שבעל פה כדי לברר מה שמסר לנו בתורה שבכתב [ויש לרמז איל"ת בגימטריא אמ"ת, כי תורה שבעל פה מגלה את האמת שבתורה שבכתב].

כיון שבאנו לידי כך ירווח לנו להבין הטעם שהעולם מצא כל כך חן בעיני ה' בגמר יום השישי, שכבר נשלמו ונשתלבו כל חלקי התורה בתוך הבריאה, ועל כך אמר הקב"ה לעולמו: "עולמי עולמי הלואי תהא מעלת חן לפני בכל עת, כשם שהעלית חן לפני בשעה זו", שיעסקו ישראל תמיד בתורה שבעל פה הגנוזה במעמקי הארץ, ובזכות זה ימצא העולם חן בעיני הקב"ה לקיים אותו בשביל התורה.

נפלא להבין לפי זה הטעם שקבע המדרש אמירה נשגבה זו של הקב"ה על מה שכתוב: "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד", אשר כפי המבואר הוא רמז ברור על האדם, שיש בו הכח לשלב את כל ו' הפעמים "כי טוב" שנזכרו בששת ימי בראשית כנגד ששת החלקים בתורה שבעל פה, לכן מתחנן הקב"ה לעולמו שימצא תמיד חן בעיניו על ידי שיעסקו ישראל בתורה שבעל פה.

"מה עשה הקב"ה נטל אמת והשליכו לארץ"

הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, לבאר בזה ענין פלא שמצינו בפרשתנו בבריאת האדם (בראשית א-יב): "וירא אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו". ופירש רש"י הטעם שאמר הקב"ה "נעשה" בלשון רבים ולא אמר "אעשה" בלשון יחיד, ללמדנו ענוותנותו של הקב"ה שנמלך עם המלאכים. והנה ענין זה שנמלך הקב"ה עם המלאכים מבואר במדרש (ב"ר ח-ה):

"בשעה שבא הקב"ה לבראות את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים וחבורות חבורות, מהם אומרים אל יברא ומהם אומרים יברא, הדא הוא דכתיב (תהלים פה-יא) חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו. חסד אומר יברא שהוא גומל חסדים, ואמת אומר אל יברא שכולו שקרים, צדק אומר יברא שהוא עושה צדקות, שלום אומר אל יברא דכוליה קטטא [שכולו מריבות].

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ו - לעילוי נשמת אמו החשובה מרת לאה בת וירג'ני ע"ה

לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com